

Medlem af Inatsisartut
Naaja Nathanielsen
/Her

Vedr.: Svar til § 36, stk. 1 spørgsmål nr. 2010-149

Kære Naaja Nathanielsen.

Indledningsvist vil jeg gerne takke for de tre rejste spørgsmål som lyder således:

- 1) **Overvejer Naalakkersuisut at foretage en landsdækkende analyse af forekomsten af skimmelsvamp i den offentlige boligmasse?**
- 2) **Har man nogen viden om hvad der forårsager forekomsten af skimmelsvamp i de grønlandske boliger?**
- 3) **Hvilke tanker gør Naalakkersuisut sig om eliminering og forebyggelse af skimmelsvamp?**

Jeg skal bemærke, at de stillede spørgsmål ikke blot er relevante, men også særdeles aktuelle. Opmærksomheden omkring skimmelsvamp i boligerne er stigende, hvilket kan skyldes større viden om skimmelsvamp. Det er dermed ikke nødvendigvis, fordi der er mere skimmelsvamp i boligerne end tidligere.

Skimmelsvamp er et samlebegreb, som bruges inden for mikrobiologien om en gruppe af svampe, der har stor betydning for mennesker på grund af deres levevis i bestemte, økologiske nicher. De er fælles om at kunne udnytte døde, organiske materialer som fødekilde. De har det bedst ved stuetemperatur og vokser bedst i relativt fugtigt klima (over 70 % relativ luftfugtighed).

Mange dør dog med skimmelsvamp i deres boliger, selvom luftens indhold af vanddamp i boliger sjældent når op over de 70 %. Svampene frigiver sporer, hyfefragmenter, mikropartikler samt flygtige stoffer (MVOC) til luften. Tilstedeværelsen af skimmelsvamp i bygninger kan fremkalde træthed, hovedpine, åndedrætsbesvær og andre allergilignende symptomer, men også permanente skader som astma og vedvarende allergi.

Viden om sammenhænge mellem eksponeringens størrelse og helbredseffekter hos mennesker er dog sparsom, således at der ikke kan opstilles videnskabeligt fuldt underbyggede retningslinjer eller grænseværdier for, hvor længe ophold i bygninger med forskellige grader af fugt og skimmelsvampevækst er uproblematisk. Helbredsproblemerne varierer endvidere alt efter, om personerne tilhører en særlig følsom gruppe eller ej. Der er ingen, der ved, hvor meget skimmelsvamp der skal til, før det er sundhedsskadeligt. Det er nemlig meget forskelligt, hvor følsomme mennesker er over for svampene.

Nogen eksperter mener, at skimmelsvækst bør fjernes med det samme for at være på den sikre side. Du kan nemlig ikke med sikkerhed vide, om du eller din familie hører til

22. juli 2010
Sagsnr. 2010-034035
Dok. Nr. 417012

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 54 10
E-mail: iaan@nanoq.gl
www.nanoq.gl

den gruppe, som er særligt følsomme over for skimmelsvampe. Du kan f.eks. risikere at udvikle allergi over for skimmelsvamp eller astma, som kan være en ret alvorlig sygdom.

Andre eksperter mener, at der ikke er grund til panik, fordi der vokser lidt skimmelsvamp i boligen. Skimmelsvampe findes jo alligevel overalt i naturen, og det er relativt få danskere - kun ca. 1-3 procent - som bliver allergiske over for skimmelsvampe.

Årsagerne til skimmelsvamp kan meget groft deles op i to hovedgrupper; Husstandens adfærd og bygningens tekniske stand. Skimmelsvampen opstår specielt i organiske byggematerialer når fugtigheden er for høj og temperaturen er passende. Når der tales om husstandens adfærd, kan årsagerne ofte henføres til for lidt udluftning, tørring af tøj indendørs, tilstopning af ventilation, tillukkede baderum efter bad og for lidt opvarmning.

Med hensyn til bygningens tilstand kan årsagerne skyldes dårlige bygningskonstruktioner og materialer typisk på følgende områder: vådrum/badeværelse, klimaskærm (tag, facader og vinduer), mangelfuld ventilation og krybekældre.

Ofte skyldes skimmelsvampens opståen en kombination af ovenstående faktorer, men en mere bevist og oplyst adfærd fra husstandene kan afhjælpe problemerne. Samtidig er det konstateret, at en meget stor del af den af Grønlands selvstyre ejede boligmasse konstruktionsmæssigt er opført efter uhensigtsmæssige byggemetoder med lette vådrum med fugtoptagelige og utætte konstruktioner.

Forebyggelse og eliminering af skimmelsvampe sker på flere fronter. Nye byggerier bygges på en måde hvor skimmelsvamp vanskeligere opstår.

1) **Overvejer Naalakkersuisut at foretage en landsdækkende analyse af forekomsten af skimmelsvamp i den offentlige boligmasse?**

SVAR: En forudsætning for at lave en systematisk og landsdækkende analyse af forekomsten af skimmelsvamp i Selvstyrets udlejningsboliger vil kræve en undersøgelse af hver enkelt bolig, som skal løbe i op til 1 år. Dette skyldes, at det er relativt nemt at konstatere, hvorvidt der er forekomst af skimmelsvamp, mens det er noget sværere at finde årsagen til den. Det vil derfor kræve en systematisk registrering og overvågning for at konstatere, om det er lejerens adfærd eller boligens konstruktion eller om det er kombination heraf, der er årsagen til skimmelsvampen.

Henset til at Selvstyret ejer knapt 7.000 udlejningsboliger og det vil koste i omegnen af 15.000 kr. pr. bolig at overvåge husstanden i op til 1 år, vil den samlede udgift til undersøgelsen snildt kunne løbe op i 105 mio. kr., uden at der samtidig er afsat midler til afhjælpning af årsagen til skimmelsvamp forekomsten.

Det forekommer derfor ikke hensigtsmæssigt at igangsætte en landsdækkende undersøgelse, når der hverken er prioriteret midler til selve undersøgelsen eller efterfølgende afhjælpning af det konstaterede problem. Herud over, er det ikke givet, at problemet i alle tilfælde vil kunne løses, idet bygningens konstruktion kan have en grundlæggende fejl, ligesom beboerne ikke i alle tilfælde er motiveret til at ændre adfærd.

Selvstyrets administrationsselskab A/S Boligselskabet INI har ofte informationstiltag og ved mistanke om skimmelsvamp tages der prøver for konstatering, og efter påvisning af skimmelsvamp sker udbedring efterfølgende. Der konstateres i stigende grad skimmelsvamp i den ældste boligmasse, som kræver uforholdsmæssige store udgifter til afhjælpning. Det er således en ulige kamp, som tærer af boligafdelingernes sparsomme midler og sætter huslejestigningen under pres.

2) Har man nogen viden om hvad der forårsager forekomsten af skimmelsvamp i de grønlandske boliger?

SVAR: Som allerede anført har skimmelsvamp det bedst ved stuetemperatur og vokser bedst i relativt fugtigt klima. Det er derfor også meget vigtigt at finde årsagen til, at svampene overhovedet er i boligen. Årsagen er normalt fugt. Skimmelsvampe kan nemlig kun vokse i boligen, hvis der fugtigt. Hvis beboerne ikke sørger for at fjerne fugten og årsagen til den, vil skimmelsvampene komme tilbage efter kort tid.

Der kan være mange årsager til, at der er fugtigt i boligen. Fugten kan f.eks. skyldes:

En vandskade, f.eks. oversvømmelse eller et sprunget vandrør.

Et utæt tag eller utætte eller dårligt isolerede vinduer.

Dårligt isolerede vægge, som giver kondens på kolde overflader.

Dårligt indeklima, f.eks. at boligen ikke bliver luftet nok ud.

Uhensigtsmæssig adfærd er f.eks., at beboerne tørrer tøj i boligen, undlader at lufte ud efter badet, ikke tænder emhætten eller åbner vinduer, når de laver mad. Yderligere påvirker den forholdsvis høje temperaturforskel mellem inde og ude også beboernes adfærd og udluftningsvaner. Hertil kommer, at stor del af boligmassen hidrører fra en tid, hvor der ikke var så stor fokus på vigtigheden for effektiv ventilation af boligen.

3) Hvilke tanker gør Naalakkersuisut sig om eliminering og forebyggelse af skimmelsvamp?

SVAR: For så vidt angår forebyggelse af skimmelsvamp, har Naalakkersuisut allerede lavet indsats på flere fronter. For det første er bygningsreglementet ændret, således at der i dag er krav om, at der i ethvert beboelsesrum såvel som i boligenheden totalt skal være et samlet luftskifte på mindst 0,5 gang i timen, svarende til en volumenstrøm på 0,35 l/s pr. m² ved en rumhøjde på 2,5 m, eller svarende til en volumenstrøm på 0,32 l/s pr. m² ved en rumhøjde på 2,3 m. I køkken, baderum, wc-rum og bryggers eller lignende skal der være udsugning.

Det fremgår yderligere af bygningsreglementet, at boligenheder i etageboligbyggeri med mere end 4 boligenheder (lejligheder) skal ventileres med et ventilationsanlæg, der enten skal være et udsugningsanlæg kombineret med udeluftventiler eller et indblæsnings- og udsugningsanlæg.

A/S Boligselskabet INI laver systematisk information overfor lejerne og nye lejere får grundig instruktion og vejledning i hvorledes boligen skal behandles og ventileres. I de nye boliger på Tuapannguut overvåges luftfugtigheden i udvalgte boliger med hygrometre, der også kan registrere temperaturen.

Yderligere kan nævnes, at Naalakkersuisut har intentioner om over de næste 10 år at sanere hen imod 2.500 af de ældste og ringeste boliger, som ikke kan renoveres for rimelige midler og understøtte opførelse af 4.000 nye boliger, som kan anvendes som offentlige lejeboliger, andelsboliger eller ejerboliger.

Jeg skal dog afslutningsvis understrege, at løsning af skimmelsvamp problemet er ikke en opgave, som Naalakkersuisut kan løse alene. Beboerne i boligerne er de nærmeste til at understøtte Naalakkersuisuts intentioner og være med til at forhindre, at der opstår livsbetingelser for skimmelsvamp.

Jeg håber at jeg herved at skabt er overblik over sagen og stiller mig til rådighed for yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Jens B. Frederiksen